

BARNAFRID
LINKÖPINGS UNIVERSITETSocialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
kopia till: s.sof@regeringskansliet.se

Remiss: S2023/02226

Remissvar Fler verktyg i socialtjänsternas arbete för att förebygga brott och stärka skyddet mot barn (Ds 2023:15)

Barnafrid, nationellt kunskapscenter om våld mot barn svarar på denna remiss som en del av Linköpings universitet.

Sammanfattning av synpunkter

Barnafrid instämmer i stort gällande utredningens förslag och bedömningar. Barnafrid har dock en del synpunkter gällande vissa av förslagen som kommer att redovisas nedan.

Barnafrid anser att det är ytterst angeläget att förslagen i denna promemoria beaktas i kommande lagstiftning inom området för att säkerställa att förslagen går i linje med andra utredningar och förslag. Som framhållits tidigare efterlyser Barnafrid en större helhetssyn och en mer sammanhållen lagstiftning för barns rättigheter. Att flera utredningar tangerar samma frågeställningar och/eller avgränsar sina frågeställningar till att enbart omfatta en mindre del gör att det är svårt att få en överblick. Barnafrid menar att detta inte ger bra förutsättningar för en mer sammanhållen lagstiftning och att det därmed riskerar att försvåra möjligheterna att säkerställa barns rätt till goda uppväxtvillkor- och miljö.

Ställningstagande till förslag

Utökad anmälningsskyldighet

Barnafrid tillstyrker delvis förslaget. Barnafrid välkomnar att utöka anmälningsskyldigheten men ställer sig frågande till att utredningen inte närmare utredde frågan gällande att utöka anmälningsskyldigheten. Barnafrid hade velat se att utredningen mer utförligt hade tagit ställning till möjligheten att innefatta yrkesverksamma inom alla myndigheter. Detta även om utredningen anför att det då skulle krävt mer ingående överväganden än som bedömdes inrymma inom uppdraget.

Barnafrid vill framföra att det är av yttersta vikt att lagförändringen föregås av en

informationskampanj kring anmälningsskyldigheten och att myndigheter får stöd i att utforma rutiner för att säkerställa anmälningsskyldigheten. Även adekvat kompetensutveckling i området våld mot barn är viktigt att säkerställas.

Barnafrid föreslår att Socialstyrelsen ges i uppdrag att utforma en blankett för orosanmälan, vilket Barnafrid framfört i sin rapport om angelägna utvecklingsområden 2023.¹ I Socialstyrelsens senaste kartläggning gällande orosanmälningar framkom att det sällan fanns tillräcklig information för att socialtjänsten ska kunna bedöma om någon åtgärd behöver vidtas av nämnden eller inte.² Att ha en gemensam blankett anser Barnafrid sannolikt kunna underlätta för de myndigheter som inte tidigare omfattats samt även utgöra ett stöd för att säkerställa att socialtjänsten får de uppgifter som de behöver.

Återkoppling till den som anmält oro för barn

Barnafrid tillstyrker förslaget samt delar utredningens bedömningar kring behovet av återkoppling. Som utredningen framför finns både forskning och rapporter som speglar behovet av att förbättra samverkan mellan socialtjänsten och yrkesverksamma som gör en orosanmälan.³ En skriftlig återkoppling är ett tämligen enkelt sätt att främja en bättre samverkan genom att säkerställa att anmälningsskyldigheten har uppfyllts och barn som riskerar att fara illa kommer till socialtjänstens kännedom.

Utökade möjligheter att ta del av uppgifter ur misstanke- och belastningsregistren

Barnafrid tillstyrker förslaget. Barnafrid vill dock framföra vikten av att socialnämnden nogsamt dokumenterar sin bedömning och ställningstagande till att inhämta uppgifterna. Barnafrid föreslår att det föras in i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS (2014:5). Det är en förutsättning för att säkerställa att en utredning inte görs mer omfattande än det behövs och för att värna om rättssäkerheten.

Gallring och sökbarhet av handlingar som rör barn

---

¹ *Angelägna utvecklingsområden 2023*, Barnafrid Linköpings universitet (2023) (Dnr BKV-2023-0014)

² *Anmälningar om barn som far illa eller misstänks fara illa 2021*, Socialstyrelsen (2022)

³ Markström, Ann-Marie & Münger, Ann-Charlotte (2017), *The decision whether to report on children exposed to domestic violence: perceptions and experiences of teachers and school health staff*, Nordic Social Work Research. Hämtad 231026 från <https://doi.org/10.1080/2156857X.2017.1405837>.
Socialstyrelsens rapport om utredningar av vissa skador och dödsfall under åren 2018–2021, Socialstyrelsen (2022)

Göra samtliga orosanmälningar digitalt sökbara

Barnafrid tillstyrker förslaget att anmälningar ska vara digitalt sökbara. Det är en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna göra så träffsäkra bedömningar som möjligt gällande barns eventuella behov av insatser.

En anmälan om oro för barn bör alltid bli del av en barnakt

Barnafrid tillstyrker förslaget och håller med utredningens bedömningar kring förslaget. Att det tillförs en personakt innebär att alla handlingar hålls samlade vilket enligt Barnafrids mening kan underlätta rättssäkerheten.

Utökad gallringstid

Barnafrid tillstyrker i huvudsak förslaget gällande utökad gallringstid. Barnafrid anser dock att en gallringstid på 60 år gällande personakt och därmed även orosanmälningar förutsatt att dessa kommer att ingå inte är proportionerlig utan att det är tillräckligt med en gallringstid om 20 år efter att barnet fyllt 18 år. Barnafrid har sedan tidigare välkomnat förslaget att utöka gallringstiden då Barnafrid anser att ett barn måste, både under sin uppväxt och i vuxen ålder, kunna gå tillbaka till handlingar som låg till grund för beslut som kan ha påverkat deras barn- och ungdomstid.⁴ Det är av vikt inte minst utifrån att kunna få en förståelse och för att kunna bearbeta svåra händelser under uppväxten. Ur ett barnperspektiv anser Barnafrid att det borde vara en självklarhet att senare i livet ha möjlighet att kunna ta del av dessa handlingar.

Barnafrid ser även positivt på att inrätta ett nationellt register över orosanmälningar. Ett nationellt register skulle kunna leda till att barn som riskerar att fara illa uppmärksammas i högre grad då en socialtjänst på det sättet kan få information om tidigare anmälningar i en annan kommun. Det skulle även innebära att Sverige får en bättre statistik och överblick över orosanmälningarna vilket i sin tur skulle kunna leda till en utveckling av mer enhetliga bedömningar kring orosanmälningar över landet. Vilka uppgifter som ska finnas i registret anser Barnafrid nogsamt bör utredas då en stor del av uppgifterna skulle kunna hänvisas till personakten. Barnafrid vill framföra vikten av att se till att skapa en smidig administration kring detta för att minimera resurserna det kommer att krävas.

Informationsdelning mellan myndigheter inom socialtjänsten i brottsförebyggande syfte

Barnafrid tillstyrker förslaget. Barnafrid delar dock inte utredningens bedömning

---

⁴ Barnafrids remissvar ang ”En hållbar socialtjänst” SOU 2020:47, Dnr S2020/06592

kring att någon ytterligare reglering kring barns rätt till information inte behöver göras i denna fråga. Barnafrid anser tvärtom att det finns behov av att i lagstiftningen eller i föreskrift tydliggöra barns rättigheter att ta del av när information har delats i brottsförebyggande syfte utifrån barns ålder och mognad samt i de fall det inte bedöms vara olämpligt. Det är viktigt framför allt ur förtroendesynpunkt så barnet inte upplever att åtgärder vidtas utan barnets kännedom.

Barnafrid vill även framföra att frågan kring informationsdelning och sekretess mellan och inom myndigheter borde ha tagits ställning till i en helhet. Att ställningstaganden görs inom ramen för flera olika utredningar menar Barnafrid, som nämnts ovan, riskerar att försämra helhetssynen och en mer sammanhållen lagstiftning.

Socialnämndernas inhämtande av uppgifter avseende frågor om vårdnad, boende och umgänge

Barnafrid tillstyrker delvis utredningens förslag i denna del. Barnafrid tillstyrker att uppgiftsskyldigheten bör utökas men tillstyrker inte att elevhälsan ska undantas. Beslut kring vårdnad, boende och umgänge har ofta en stor inverkan på barns liv och dessutom under en lång tid. Det är därför av yttersta vikt att underlagen är så bra som möjligt och i bästa möjligaste mån lyfter vad som kan anses vara till barnets bästa utifrån ett barnperspektiv. Vårdnadstvist utgör i sig dessutom en riskfaktor enligt forskning dvs att dessa barn riskerar att bli lidande och fara illa, vilket gör det än mer viktigt att stärka barnets röst i dessa ärenden.^{5 6} Barnafrid anser med anledning av detta hänförande att elevhälsan ur ett barnperspektiv ska ingå i denna uppgiftsskyldighet. Barnafrid menar på att fördelarna tämligen uppväger nackdelarna och att det torde ingå i yrkesverksammas yrkesprofession att kunna trygga barnet så att förtroendet bibehålls gällande såväl deras uppgiftsskyldighet som deras anmälningsskyldighet.

Barnafrid vill framhålla vikten av vägledning och föreslår med anledning av det att Mföf får uppdrag att ta fram tydligare vägledning kring vad en socialnämndernas snabbupplysningar och utredning kring vårdnad, boende och umgänge ska innehålla samt att uppdatera föreskriften. Barnafrid vill i detta sammanhang särskilt betona vikten av att beakta barns delaktighet och medbestämmande i dessa frågor samt att samtal med barnen bör hållas enskilt om det bedöms inte vara

---

⁵ Bergman Ann- Sofie & Rejmer Annika *Det är klart att barnen blir lidande: om barns mående när föräldrar är i vårdnadstvist*, Socialvetenskaplig tidsskrift 4/2017

⁶ Felicitas Auersperg, Thomas Vlasak, Ivo Ponocny, Alfred Barth. Long-term effects of parental divorce on mental health – A meta-analysis. *Journal of Psychiatric Research*, Volume 119, 2019, 107-115.

olämpligt.

Barnafrid anser att utredningens beslut att avgränsa sina överväganden kring att endast omfatta personer inom förskola, skola och fritidshem är ytterst olycklig. Som Barnafrid angett ovan försvårar denna typ av avgränsningar en helhetssyn och en mer sammanhållen lagstiftning.

Avslutande synpunkter

Barnafrid vill avslutningsvis påpeka att vi i utredningen saknar både barns och föräldrars röster.

Barnafrid ser positivt på att bedömningar gjorts kring förslagets inverkan på allmänhetens förtroende för myndigheter.

För Barnafrid – nationellt centrum för kunskap om våld mot barn
Linköping den 7 november oktober 2023.

I detta ärende har Laura Korhonen centrumchef beslutat och Maria Johansson har varit föredragande.